

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การเป็นผู้นำในชนบท : ศึกษากรณีตำบลก้อ อำเภอสี่ จังหวัดลำพูน

ชื่อผู้เขียน : นายกฤษ ธิธาดา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิต ดวงสา ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.ชยันต์ วรรณะภูติ กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ สีสวรรณ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาริวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาหาข้อสรุปเกี่ยวกับการเป็นผู้นำในชนบทจากภูมิลำเนาที่ เป็นผลวิตรต่อ เนื่องของชุมชนชนบท ที่พัฒนามาจากสังคมบ้านป่าดงที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการคือ เพื่อศึกษากระบวนการขัดเกลาผู้นำที่จะทำให้เกิดการยอมรับในอำนาจของผู้นำ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และเพื่อศึกษาเครือข่ายความเข้มแข็งของผู้นำกับอำนาจและอิทธิพลทั้งในและนอกชุมชน

วิธีการศึกษา ใช้การศึกษาจากเอกสาร จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมและจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา คือ ตำบลก้อ อำเภอสี่ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทที่อยู่ชายขอบอาณาจักร ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และระดับของการพัฒนาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจำนวน 10 คน ของชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านป่าในอดีตเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยว สถานการณ์ของชุมชนมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งตนเอง โดยชุมชนจะเป็นผู้ขับเคลื่อนบุคคลให้แข็งแกร่งสามารถที่จะต่อสู้กับภัยธรรมชาติและภัยจากโจรผู้ร้าย ผู้นำในยุคนี้มักจะเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษามาจากระบบวัด สร้างอำนาจขึ้นมาจากการสะสมบารมีที่ใช้ชีวิตอาศรมในการให้ความคุ้มครองชุมชน เครือข่ายติดต่อกับบุคคลภายนอกยังมีน้อย วิถีชีวิตของชุมชนจึง เน้นและส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน

ส่วนสถานการณ์ยุคบ้านจัดสรรที่ชุมชนถูกผลกระทบจากการสร้าง เขื่อนได้เปิดตัวชุมชนสู่โลกกว้างสู่ภายนอก สถานการณ์ได้ขับเคลื่อนบุคคลให้สามารถเป็นตัวแทนของชุมชนในการติดต่อและต่อรองกับระบบราชการและระบบตลาดนอกชุมชน บทบาทของผู้นำจึงมีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อที่จะนำเอาผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาของรัฐเข้าสู่ชุมชน ผู้นำจึงได้นำหมู่บ้าน เข้าไปอิงกับระบบราชการมากขึ้น และยังได้มีบทบาทในการเป็นนายหน้า เพื่อ เชื่อมโยงชุมชนให้ เข้ากับระบบตลาดภายนอก ผู้นำในชุมชนยุคนี้จึงสามารถหาผลประโยชน์จากความสัมพันธ์ดังกล่าว การยอมรับในอำนาจของผู้นำ เกิดจากการเป็นผู้อุปถัมภ์ชาวบ้านทั่วไปทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งอีกด้านหนึ่งสามารถลดความขัดแย้งในชุมชนได้

อย่างไรก็ตาม ได้พบว่า การสร้างอำนาจของบุคคลเพื่อมาเป็นผู้นำ เกิดจากอำนาจที่มี เครือญาติในชุมชน ที่ถือเป็นสถานภาพที่ติดตัวมา (Ascribe Status) และเกิดจากอำนาจในการมีข้อมูลข่าวสารที่มากกว่าบุคคลทั่วไป ที่ผ่านระบบการศึกษาการมีประสบการณ์บทบาทเชิงซ้อนและการมี เครือข่ายความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งในและนอกชุมชน

Thesis Title The Making of Rural Community Leadership : A Case
Study of Kaw Sub-district, Li District, Lamphun
Province

Author Mr. Kamthon Tichalard

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Assist.Prof.Dr.Dusit	Duangsa	Chairman
Lecturer.Dr.Chayan	Waddhanaphuti	Member
Assist.Prof.Dr.Chukiat	Leesuwan	Member

Abstract

This study examined concluding propositions of rural community leadership resulting from dynamic interactions within rural forest-based communities. There were three main objectives in this study : to investigate the leadership socialization process leading to the acceptance of the leaders authority ; to identify the roles of leaders in and to examine the associational network of leaders and influence/ power existing both inside and outside their communities.

This research employed a combination of field surveys and qualitative analysis techniques. The methods included a thorough review of secondary sources, participatory and non-participatory observations, structured and unstructured interviews. The study site was Tambon Kaw, Amphur Li, Chengwat Lamphun located in the far-reaching rural boundary of state's power. In this Tambon, two critical problems have been noted : deterioration of natural environment and poverty. Ten formal and informal community leaders were investigated.

Findings are as follows : In the past, the studied communities were isolated, thus, naturally making self-reliance a most dominant mode of living. Community members were brought up inevitably tough and strong to withstand both natural disasters and bandits. Community leaders educated from the Buddhist temples. They gained power and authority on the basis of accumulated merits and charisma in protecting and leading their communities. In this regard, there existed a small, if any network with outsiders. Community life, therefore, focused and promoted community solidarity.

On the other hand, in the modern era in which the communities have been affected by construction of a large dam nearby and suddenly exposed to the outside world, new community leaders have become those community representatives shaped by new circumstances and capable of dealing and bargaining with outside modern market forces and bureaucracy. The new leadership role has, thus, become more complex in order to maximize the benefits from the influx of state-sponsored development projects and activities. Community leaders were found to lean more to the bureaucracy and in many instances serve as brokers between their communities and outside market forces, consequently gaining personal interest from such new association. Leadership power and authority has been accepted because it is seen as capable of patronizing community members economically, socially and politically. At the same time, it was also seen as capable of somewhat reducing certain conflicts within the communities.

However, it was also discovered that such leadership power and authority results from leaders' own ascribed status, i.e., community kinship, and possession of more information untypical of the rest of the communities on top of their better education and more experience plus their relationship network with other individuals and groups both inside and outside of their communities.